

Mr. Podlesinski VIII/94
wprowadz. I '04
Jest

FUNDACJA GENERALI ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Biblioteka Pomorskiej Armii Krajowej
oraz Pomorskiej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Turbina 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fund@wp.pl, www.zawacka.pl
NIP 956 10 27 27; REGON 870502736
KRS 00000 41692
Nr r-ku 82 109 506 0000 0000 5002 0244

Inf. J. Kozłowskiego

Toruni
WSX
Kalamajska Helena
ps. „Klementyna”
K: 391/391 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Katamajka Helena.....

J: 2-391/391 Tom.....

Tomu MSK.....

I./1. Relacja k. 1 s. 1-2

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 3 s. 1-5

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja —

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 16

VI. Fotografie dai i ukomografii

I/1. Relacja - Kłopotajskie Helens

1. Relacja o działalności Helenu Kłopotajskiej spisane przez Józefa Hostowskiego - data napisu 2.09.1979r., ręk. oryg. (z Arch. E. Zawackiej)

k. 1 s. 1-2

Relacja o uczestniczeniu w walce
o niepodległość

ARCHIWUM
Elżbiety Zawackiej
poz. 391a, 391b
data wpisania 2/9-79

I Dane osobiste

1. Katarzyna Helena ps. Klementyna
2. 14 sierpnia 1912 r. w Elżanowie pow. Brodnica Wzbranie
3. Leon i Helena Katarzyna z d. Bronkowska
4. służył walczył, między innymi pow. brodnickim
5. średnie humanistyczne; drucinkarka; ps. wójciech Kowalski
6. adres rodziców w Toruniu, ul. Zjednoczenia 28 m 3; tel 288-82

II Okres przedwojenny do 1. IX 1939 r.

1. drucinkarka, mieszkała w Toruniu
2. miłośniczka

III Okres okupacji do maja 1945 r.

1. słynęła z zajęć zarobkowych np. jako obrotowa przy stacji benzynowej przy ^{52 ul. Chłopskiej} Chłopskiej 34. (określenie 13 osób) pracowała przy walczeniu osi
2. Przyjaciółkami 1942 lub 1943. prawdopodobnie Bagin'ski, syn Zdzisława to-
rnińskiego ogrodnika; do AK był młody okr. Dług. Rydu.
3. Działalność Heleny K. ps. w relacjach młodzieżowych zwaną. Oni sami przez
nie kontaktowani z Bagin'skim, został przez niego zaproszony w 1944 r.

na placu Republiki
miesi 1943

IV Okres powojenny

od 1945 r. przez pierwszy rok sekretarka naczelna Wydziału Kultury
(mieszkała w Warszawie), potem Kowalska w Bydgoszczy, gdzie mieszkała

stwierdziłam w Toruniu
wzmianki podjęte
2.1.79. E. Zawackiej

Wspomnienia

- ✓ Półkulturowi dwójce młodych ludzi (Antoni Soldehoff i domowa) przyjeżdżali do ul. Chłopskiej 34 z walizką gazetek, nocowali i zabrali je w roboczym
- Antoni Soldehoff = Szwabek = zaproszony
- adres do p. J. Rostawski
- podobno w czasie wojny jako kierowca przewoził dwójce kwiaty do Warszawy z Warszawy do Wilna i dalej nie pamiętam (Zagrodzie?)

uwaga I P. J. Rostawski obywatel dostawczy
adres Soldehoffa - Szwabki
adres Lecha Frankowi
fotografie Heleny i Felicji Katarzyna
adres Ralwochy

uwaga II H. Katarzyna, bratowa Klementyny stworzyła, że

do, Klementyni na Huby (ul. Le Tomie 34)
✓ przy chłodni ze Haline Struleckie, Zofie, zuchne H Kos,
sprzed ogry w Goleznie, gdmie obie muryty

✓ Arca Anna Piotrowska
H Katarzynka chłodnie talerz (nie konspiracyjni)
do sklepu zeparnistworobny na ul ~~z~~ Szewskiej
gdnie Strulecka mieszka z prabu

XII 87 52

(Elżbieta Zawacka)

II. Materiały uzupełniające rezerwy: Główny spis

1. Biogram - wypisy - materiały dr. Golone,
reżp. onyx. k. 1 s. 1-2
2. Biogram Heleny Głównickiej,
autorstwa Barbary Skrobachiej,
reżp. onyx. k. 1 s. 3-4
3. B. Skrobache, biogram "Główny spis
Heleny", [w:] Stow. biograf. konspiracyji
pomorskiej 1939-1945, Tom 1, 1994, z. 1,
s. 106, mikrokop. k. 1 s. 5

Kat. majstra Helena 1912 - 1978 ps. "Klementyna" 1

ur. 14. VII. 1912 w Łżanowie pow. Polowice zm. 17. XI. 1978 w Toruniu. Cóżna Leona - ralmik - niedo-
maja i Helena z d. Potomkowska.

Wykształcenie średnie humanistyczne - dziennikarskie.

W czasie okupacji pracowała dowyżem jako obrotowa
przy stacji kolejowej na pl. Rappachiego w Toruniu.
Ponadto mój ojciec prowadził dom, dla licznej
rodziny (około 13 osób) przy ul. Chłubińskiego 34.

Do PK wstąpiła przywróceniu w 1942/43

przewodzona prawdopodobnie przez Bogumiłkę

~~była moim ojcem, Bogumiłką~~

Była w samopomocy - podlegała żywności
Anglii, ulżywała im. PK bez kart żywno-
ciowych, "farmacji". Władcy domu obrotu mój ojciec
budził f. Antoni Saldenhoff "N" przyjechał z Włoch
na Chłubińskiego 34 z walizką gazetek, nocowid, zabierał
je, ze sobą. Przechowywał też instrukcje PK z Prus
choć nie z Prusami, była bez kart żywnościowych
nie była zameldowana.

Prowadziła też dział karbowy WSK na Prowadnicu
Chłubińskiego, a była moim na cały Toruń. Zaprosiła
kobiety do WSK PK. Pełniła funkcję zastępcy
K. H. WSK farmacji Ludwika "Haliny Knerskiej" -
Piekłównie, potem "Staniary" Zofii "Stankiewicz",
kontaktowała się z "Haliną Stankiewicz", "Lofia", "Frązora",
Tępiakowską, Cieslar, ps. "Anna", dr. Błędny,
i P. Paszkowski.

Od 1944 r. była sekretarką naczelniczką Wydziału
Kultury w Toruniu, potem korektorką w Bydgoszczy
Główny Urząd + P. b. pręciła na emeryturę
Wstąpiła do Toruniu, gdzie 17. XI. 1978 r. zmarła.

Vesta
7

Źródło: ^{Koziński}teczka 391 Arkh Pom Ark M-155² ^{Stronk} K-395
Rocznik Towarzystwa z 1983 otytuł z. Zawackiej K-383
Tęlii towarzysze w konspiracji wojennej podcas
"obstawy" wojny" str 55, 62, 69.

Kolor materiały

Katamajska Helena ps. Klementyna (1912-1978) 3
referentka służby sanitarniej WSK Garm. PK Toruń

ur. 14. III. 1912 w Kłanowie, pow. Bydgoszcz, Córka.
Leona Katamajskiego z zawodu robotnika - zegodaj młynarza
i Heleny z d. Bronikowskiej. Mąż, c. mykostatkiem i redaktor
numerystyczny Helena uprawiała pracę wójcie, zawód
dziennikarki.

W czasie okupacji pracowała domowo, jako obsługa stacji
stacji benzynowej na pl. Rapańskiego w Toruniu. Praca
domowa licząca 13-godzinny roboczy dzień, przy ul.
Szkoła Chłopińska 34. W PK wstępna przypisanie
na powrocie 1942/43 przeprowadzona przez doświadczonego
pocz. Pracownika Wojewódzkiego funkcjonariusza i doży
Przed. Cyfrowa w samopomocy na terenie Torunia
dokonywała misji innych czynności j. c. anglistką.
Wspierała instruktorów PK ps. "Górnicka" z Poznania,
nie otrzymując kart czynnościowych.

W czasie przed objęciem funkcji wójcie i Heleny
Strzeleckiej ps. "Zofia", "Ingeborg" przed. kierowniczką referatu
WSK Garm. PK Toruń, a także z "Czeską", "Trepalkowską"
ps. "Anna", Wandą "Stein", ps. "Iris", "Anna"

Pasikowską, w której kwateronem Artek KO.
Pracowała służbą sanitarną WSK "Konwencie dzielnicy -
Krypt Artek" w 1944 pełniła funkcję zastępczyni
Referentki WSK Garm. PK Toruń, którą była najpierw
Halina Kneszowska - Pichlerowa ps. "Ludwika", a potem
Zofia Staniewicz ps. "Stanisława". Równocześnie
była referentką służby sanitarniej WSK Garm. Toruń

Po wojnie pracowała jako sekretarka w Wydz. Kultury
w Toruniu, następnie w Bydgoszcz, gdzie zamieszkała
Po powrocie na emeryturę powróciła do Torunia
zmarła 17. XI. 1978 r.

Siostro H. Katarzyna Felicya z domu Kordowska
 nr. 29. N. 1910 jako matka rodziny -
 miała przyjechać do szkoły samobornej. Była
 w kontakcie z dr. B. S. Przygotowywała
 również dla psów policyjnych, tropiących
 psoszyzantów w Borach Tucholskich.

AP AK I... H Katarzyna, z Kordowski, B. Słobach
 Liczba Stanowiskowe dok. Inop Toruń. E. Zawacki Słobach

aut. B. Skrobicka

5
Kałamajska Helena ps. "Klementyna" (1912-1978), referentka służby sanitarnej WSK Garn. AK Toruń.

Ur. 14 VIII 1912 r. w Elzanowie pow. Brodnica; córka Leona z zawodu rolnika - rządcy majątku i Heleny z d. Bronikowskiej. Mając wykształcenie średnie humanistyczne Helena uprawiała przed wojną zawód dziennikarki.

W czasie okupacji pracowała dorywczo jako obsługa stacji benzynowej na pl. Rapackiego w Toruniu. Prowadziła dom licznej, 13-osobowej rodziny, zamieszkałej na ul. Szosa Chełmińska 34. Do AK wstąpiła przypuszczalnie na przełomie lat 1942/1943 wprowadzona prawdopodobnie przez Mieczysława Bagińskiego, funkcjonariusza Okręgowej Delegatury Rządu. Czynna w samopomocy na terenie Torunia, dostarczała m.in. żywność jeńcom angielskim. Ukrywała

instruktorkę PWK ps. "Górniczka" z Poznania (a więc nie otrzymującą kart żywnościowych). Prowadziła dział sanitarny WSK w kdzie dzielnicy Przedmieście Chełmińskie, krypt. "Chabry". W 1944 r. pełniła funkcję zastępczyni referentki WSK Garn. AK Toruń, którą była najpierw Halina Krzeszowska-Pietkiewicz ps. "Ludmiła", a potem → Zofia Stankiewicz ps. "Stanisława". Równocześnie była referentką służby sanitarnej WSK Garn. Toruń. Jeszcze przed objęciem funkcji, współdziałała z Haliną Strzelecką ps. Zofia, "Angora", pierwszą kierowniczką Referatu WSK Garn. AK Toruń, a także z Czesławą Trzepakowską ps. "Anna", dr Wandą Błęską ps. "Szarotka" i Anną Paszkowską ps. "Marta", która prowadziła kasę KO i u której kwaterował sztab KO.

Po wojnie pracowała jako sekretarka w Wydz. Kultury w Toruniu, następnie w Bydgoszczy, gdzie zamieszkała. Po przejściu na emeryturę powróciła do Torunia. Zmarła 17 XI 1978 r.

Siostra H. Kałamajskiej - Felicja zam. Kozłowska, ur. 29 IV 1910 r., jako mgr farmacji również miała przydział do służby sanitarnej. Była w kontakcie z dr Błęską. Przygotowywała truciznę dla psów policyjnych, tropiących partyzantów w Borach Tucholskich.

AP AK, T.: Kałamajska H., Kozłowski J., Skrobacka B., Stankiewiczowie L. i Z.; dok. Insp. Toruń.
Zawacka, Szkice...

Barbara Skrobacka

*Swoj. biograficzny konspiracji
pomorskiej, Toruń 1990, s. 1*

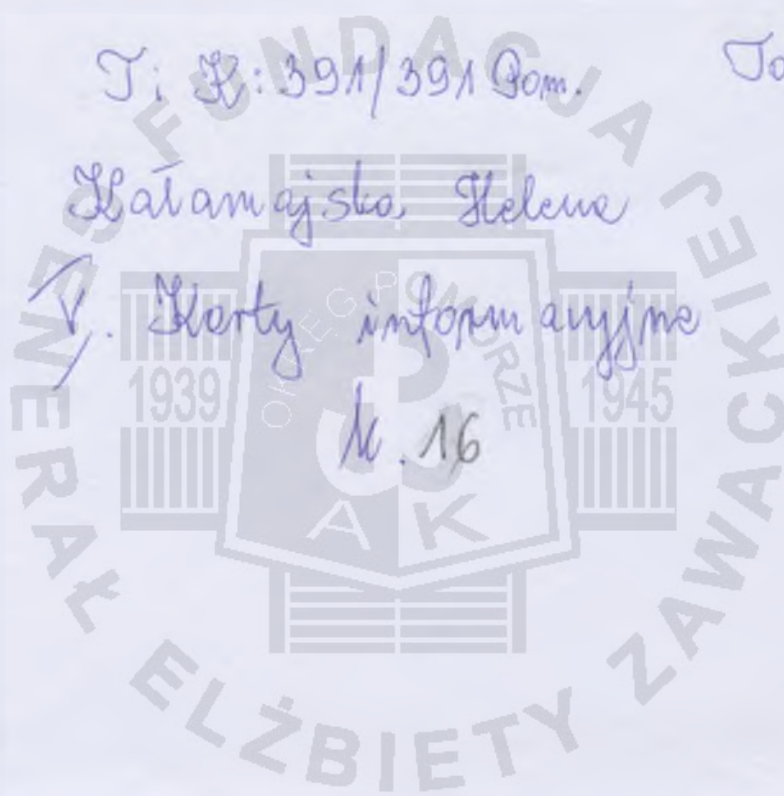
T. S.: 391/391 Gom.

Toruń

Łańcucka, Helena

Warty informacyjne

N. 16

3914
AK
Toruń

1. 2. 3. 1

4. ++ Katamajska Helena 5. Katamajska

6. Klementyna 7. Katamajska

8. Leon Helena 9. 14. 8. 1912 v. Elzenow
z d. Bronikowska pow. Brodnica

10. 11. zmarła 17. 11. 1978 w Toruniu

12. Rel. J. Kortowskijs

(K 82 ?) verba! 4

od 1942 wyl. 1943

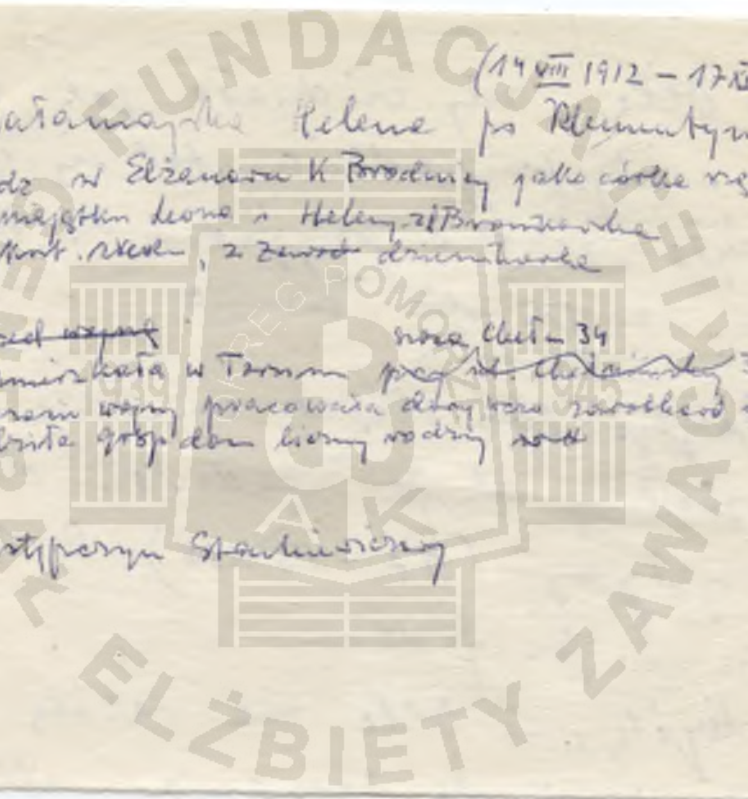
391 - 351 ^W
em. 1958 v. Yatki
1922
++ Malanyska Helena
ps. "Klementyna"
w. 14. 8. 1921. w Krakowie pod Bródkami
392 ^b ++ Kostowska Felicya rd. Katowicka
em. 1957 v.
UNIA
1939
1943
ELŻBIETY ZAMACHOWIE

(14 VIII 1912 - 17 XII 1978) 3

Rafanowa Helena ps Kleimuntyna
urodzona w Elżanowie K. Porduliny jako córka wdowy
mężatki Leona i Heleny z Bronikowskiej
synów: Wład, z żoną dokumentacja

~~Pracowała w~~ nowa ciekaw 34
Zemirskata w Tarnopolu przy ul. Chłopskiej 34
Wrazem wójmy pracowała dla wsi wójtostwa i prasa-
danta gospod. dla wsi wójtostwa

Zostawiona Stanisławowi

2

Rafanajske

"Klementyne"

Formi 4

inf. L. Stankiewicz 1983

współpracowała z Bapirskim, który przygoto-
wywał wydawnic gartki

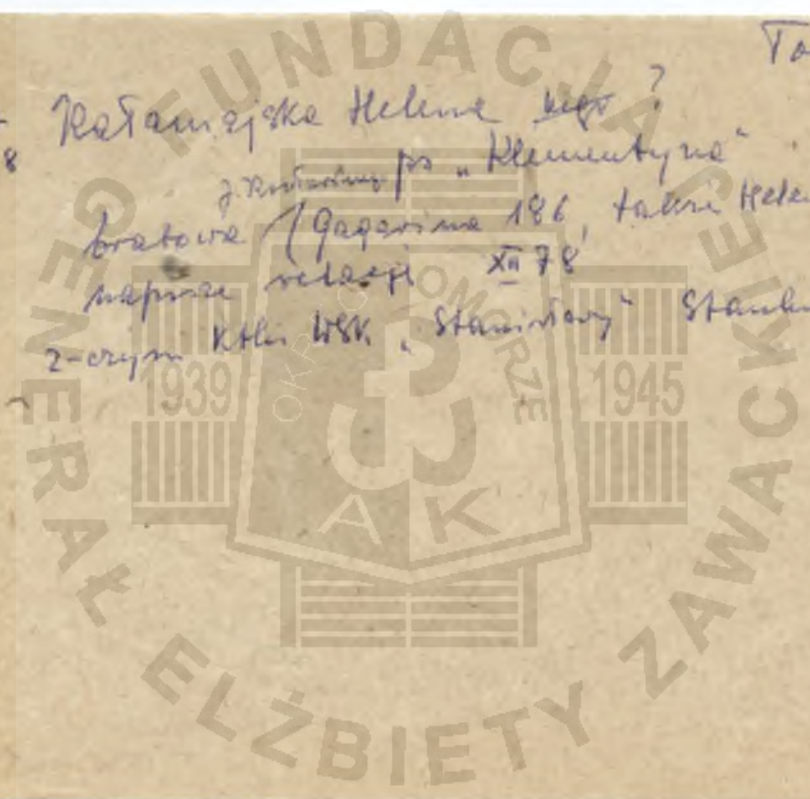
Klementyne miała zainteresowanie druk-
miskarku (także po wojnie pracowała w tym
zakresie
zbierała materiały redakcyjne

++
1978

Recepty z Helene K... ?

Tornik

z...
bratowa (Gagern 186, talerz Helene Kat.)
...
2-czym K...
Stawinog... Stawinog...

6
Katarzyna Helena
po Klementynie

miastka w czasie okupacji przy ul.
Chetminskiej... (obecni Komitet Woj. PZPR)
(tego dnia partowego już nie ma)
p. B. Skrobaczka prowadziła dział sanitarny
W. na Przedmieście Chetminskim a br. miesz
na os. Tarni,

W domu p. Skrobaczka odbiwała przyjeżdż.
od drogi Kobiety m. m. i. p. Skrobaczka

Karamajda Helene

7

ny nyf siostry Janiny (r. 1913)

✓ Fankowka ✓

✓ do Heley przychodząca Halina Strzelecka

marzec 1941 (bratowa Heley była z Gdania
i Blizna 1942 (manus))

RP
marzec 1940, 1941 r. podomowa Anglikiem, posien.
główny opiekun i matka

Hele mniszka na pętkolek domu Karamajda

motorkowcy Półk z Poznania i Gornowka

RP
Kłosa mniszka now. z Poznania (marzec 1907?)
głównie była bez kart robotniczych
nie maldowane; mieszkała oś . . .

RP
Przychodząca Bazylka

RP
Neopysiana, Miłwada

✓ RP
przychodząca Tripałowska

+- Radamczyk Helena ps. Kłocianka 8
1978 w 19.12 ps. Poradnia ciska między woj.

Wiem okupacji niemieckiej tylko do wojny - prowadzić dom drugi
wiedzą na ul. Chłopskiej 34

Do Komsomolki w 1942? - prowadzona przez (formy -
powszechnie Bepinowu
PK, może także O. Dł. R.

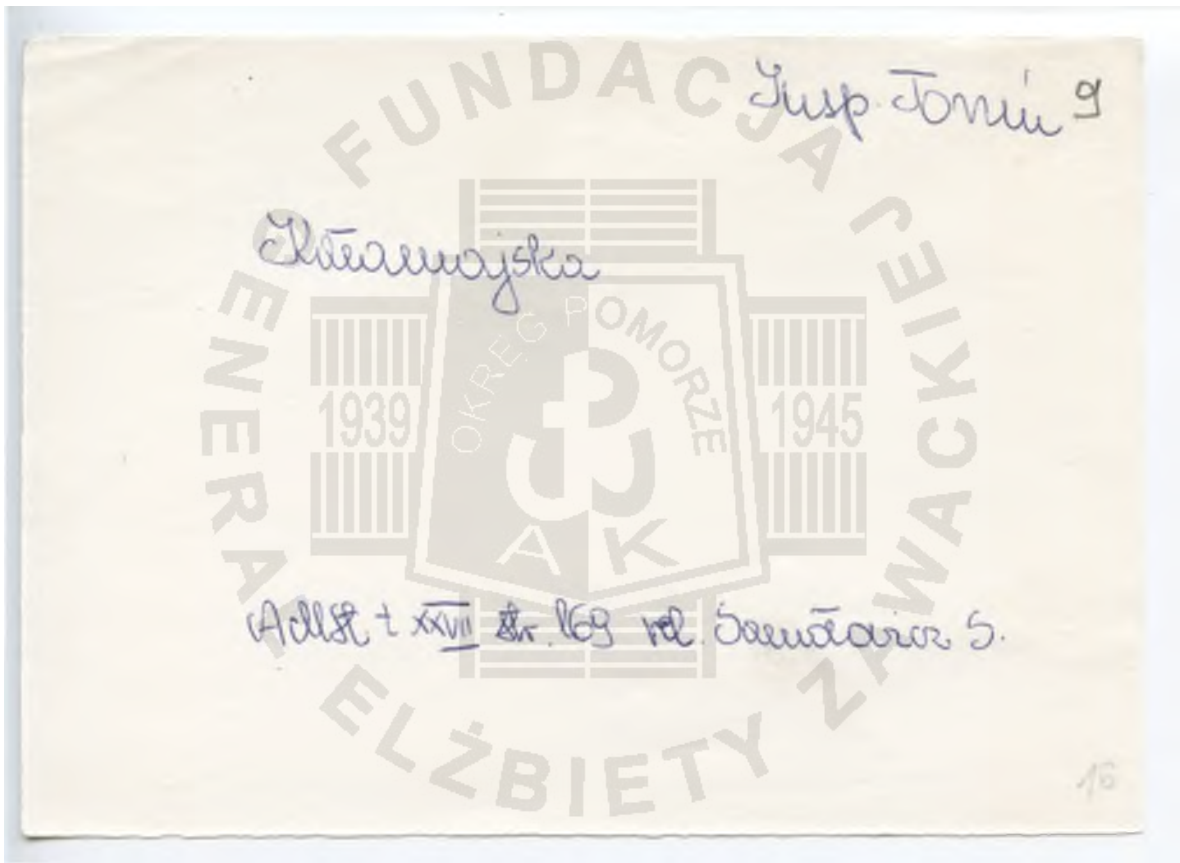
✓ od 1941 przechodziła H. Strzelecka (do bractwa z 9 dniami
mimo towarzyski)

✓ od 1942 do B. F. i. i. i. ; Trupa w kościele
Zyrolowicz

Wymie u... pomocy - w tym czasie Garmizom, musi PK bez
podaniem Zymowis konfliktem kart Zymowisowid

17. Zaleskiej Zaleskiej w. H. w. Garmizom - ludowity, potem Garmizom

✓ w. H. H. dwuliniowy Chłom Procha
zaproszenia kobiety do GSK

Kotłomajska Helena ps Klementyna
zwróciła się przez rójkę Stankiewicz
Zastępcę Komendanta AK garnizon Tomar

zadano: pl. nyma Lecha Stankiewicz
pl. T. Zdobyskiego Jur, Rejce

Braci
AK

10

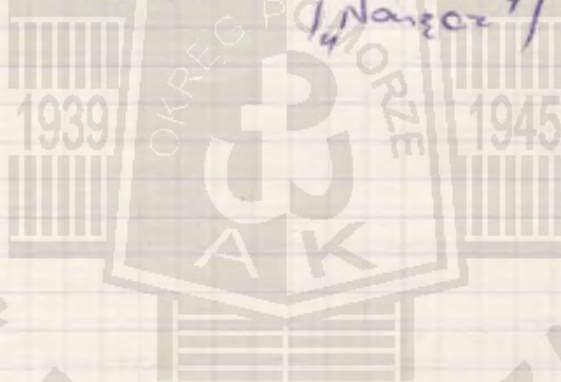
29

6

mgr KAKAMAJSKA Hel - AK Rel, 391

Toruni
11

Zastpca kom. wsk u Gwardii w Toruni
w czasie pd. te obodigzki peian
K Stankiastec.

GENERAL
ELŻBIETY ZAWACKIEJ

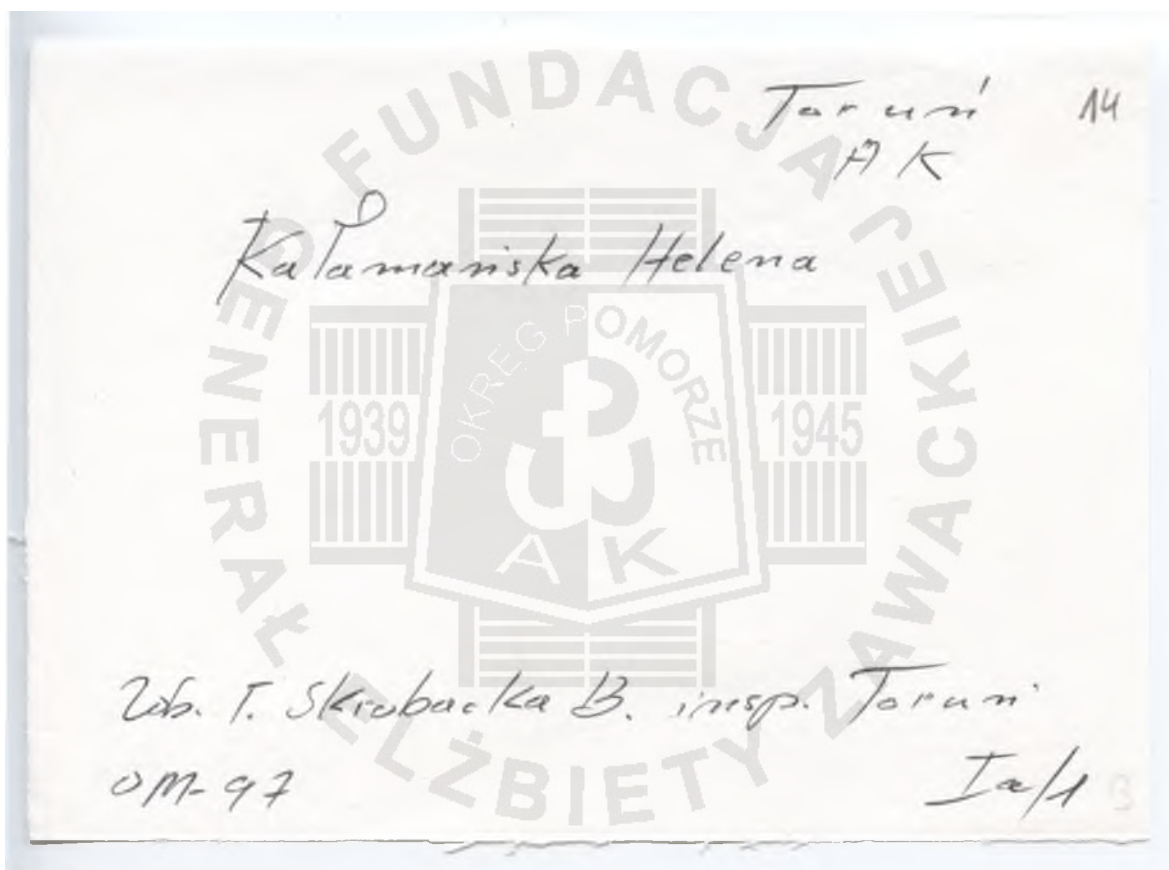
FUNDACJA TORUNIA 13
AK

Katamaniska Helena
Konspirowatorka AK

1939 OKRĘG MORSZE 1945
AK

Zob. T. Stankiewicz L. insp. Torun
011-97 Ia/11.4

ENERGIA ZBIETY ZAWACKIE

FK „15
Jonin

КЛЕММІСКИ Глебо
ps "Клементина"

Urodz. 14 VIII. 1912 r. w Elzambore, pow. Białobrz. Do FK wstąpiła przybyła z rodziną na przełomie lat 1942/43. Była i samopomocą w terenie w Joninie. W 1944 r. pełniła funkcję zast. ref. WSK Gazu Jonin, również ref. służby sanitarej.

Zob. Starek Bog. Józef Jankowski
Fundacja "Hochschule Jankowski FK
Jonin, 1994 r. T. 1, s. 106

W. D. / 2001

17

Dziękując Bogu za dar pięknego życia zawiadamiamy,
że dnia 1 czerwca 2005 roku zmarła opatrzona Sakramentami Świętymi

śp.

HELENA KAŁAMAJSKA

z domu Schofer

ur. 2 kwietnia 1911 roku w Zaszewie, w woj. tarnopolskim,
emerytowana nauczycielka Liceum Ekonomicznego w Toruniu.

Msza św. żałobna zostanie odprawiona w sobotę, 4 czerwca 2005 r. o godz.
12.00 w kościele p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP przy ul. Hallera. Po-
grzeb odbędzie się na cmentarzu św. Jerzego przy ul. Gałczyńskiego (od
ul. Sportowej).

Z nadzieją na przyszłe spotkanie w Domu Ojca
CÓRKI I RODZINA

16

1

ARCHIWUM
Elżbiety Zawackiej

poz. 391 str.
data wstępu 2/1-79

Podlancuska - VIII/914

Podlancuska

2/1-79

ps. * Klementyna'

Towin'

++ Katamajska Helena

++ Katamajska Felicya

Katamajska Helena

